

Doporučení pro férovou a rovnoprávnou Evropu Podpora společnosti po pandemii covidu-19

Equinet, evropská síť orgánů pro rovné zacházení:

Upozorňuje, že zdravotní krize vyvolaná pandemií COVID-19 a opatření přijatá vládami k jejímu zvládnutí nedopadají na každého stejně. Některé lidi postihly více než jiné. Výrazně negativně dopadají na lidi, kteří často již jsou ve znevýhodněném socioekonomickém postavení či dokonce ohrožení diskriminací.

Uznává, že Evropa v následujících měsících a letech bude čelit riziku vážné ekonomické a společenské krize. Bez účinných politických opatření, poskytnutí nezbytných zdrojů a iniciativy Evropanů na mezinárodní, národní a místní úrovni povede tato situace téměř jistě k vyšší diskriminaci a nerovnostem.

Připomíná, že katastrofální následky ekonomické krize z roku 2008, které zvedly vlnu nerovnosti, chudoby, populismu, diskriminace a nenávistných projevů, nás zavazují k lepší reakci na tuto krizi a podtrhují význam podpory férové a rovnoprávné Evropy v době po krizi.

Vítá, že [závazek Evropské unie](#) k zajištění rovného zacházení má přední místo mezi opatřeními k obnově společnosti po krizi.

Konstatuje, že podpora společnosti založené na rovném zacházení a solidaritě přispěje k vyšší odolnosti společnosti při dalších krizích.

Podotýká, že rovné zacházení a zákaz diskriminace představují základy systému lidských práv a klíčové hodnoty národních ústav a ústředních dokumentů Evropské unie. Tato krize je klíčovým testem naplňování těchto hodnot.

Připomíná, že právo na rovné zacházení a zákaz diskriminace jsou jedinými právy zakotvenými ve všech devíti základních lidskoprávních úmluvách OSN a zahrnutými v legislativě a rozvinuté rozhodovací praxi Rady Evropy, Evropské unie a národních institucí.

Upozorňuje, že orgány pro rovné zacházení působící v Evropě jsou nezávislými státními institucemi, které prosazují rovné zacházení, upozorňují na diskriminaci a obtěžování a často jsou také oprávněny zabývat se nenávistnými projevy.

Equinet proto doporučuje:

Reakce na krizi zohledňující požadavek rovného zacházení

1. Rovné zacházení a zákaz diskriminace jsou obecné minimální standardy a musí být naplňovány za všech okolností, včetně času krize. Od těchto standardů se lze odchýlit, jen pokud je to nezbytné a přiměřené, omezené časově a rozsahem a nezasahuje to do jiných základních práv a svobod.
2. Představitelé veřejných institucí a politici by měli jasně deklarovat, že v časech krize nelze pozastavit právo na rovné zacházení a ochranu před diskriminací. Jejich prohlášení a činy by měly být vedeny zájmem na rovném zacházení a ochraně všech skupin společnosti před

diskriminací. Odpověď na krizi musí být pohotová zejména ve vztahu k ochraně nejzranitelnějších skupin a k rovnému přístupu k základním veřejným službám pro všechny.

3. Veřejné instituce a média se v období krizového stavu musí vyvarovat diskriminace a nenávislných projevů mířených proti jakékoliv skupině, stejně jako podněcování k takové činnosti. Je nutné se vyvarovat také nepřímé diskriminace zapříčiněné obecnými, zdánlivě neutrálními opatřeními, která mají nepřiměřeně negativní důsledky pro určité skupiny lidí.

Férová a rovnoprávná Evropa poučená z krize

4. Evropa musí udělat více než jen obnovit předkrizový stav. EU a státy by měly podniknout kroky pro odstranění systémových problémů nerovného zacházení a spoluvytvářet společnost založenou na rovném zacházení a solidaritě. Tyto kroky by měly být zaměřeny na podporu rovnosti (i v oblasti vzdělávání) jako sdílené hodnoty, která je zohledněna v reakci na ekonomickou a společenskou krizi a v dalším vývoji společnosti.
5. Všechna plánovaná opatření EU a států v reakci na ekonomickou a společenskou krizi by měla být důkladně zhodnocena z pohledu dopadu na rovné zacházení, a to před i po jejich realizaci. Vynakládané investice by měly přispívat k zamezení diskriminaci, nikoliv k jejímu zachování či zesílení. Členské státy by měly, v souladu s právní úpravou ochrany osobních údajů, usilovat o sběr dat týkajících se rovného zacházení, aby zajistily lepší strategii podpory nejzranitelnějších skupin a umožnily pravidelné hodnocení účinnosti svých opatření.
6. EU a státy by měly realizovat cílená opatření, včetně pozitivních opatření, aby zamezily nerovnosti, podpořily rovnost příležitostí a zlepšily situaci přehlížených skupin ve společnosti. Těmito kroky přispějí k podpoře férové a rovné Evropy. Zvláštní pozornost a zdroje musí být zaměřeny na ty nejzranitelnější v rámci přehlížených skupin (například romské ženy, muslimské ženy, starší lidi s postižením).
7. Státy by se měly zasadit o rozvoj společenské infrastruktury, která zahrnuje systém sociálního zabezpečení jako nástroj ke snížení nerovností, systém péče založený na možnosti samostatného života a silnou síť ochrany proti všem projevům chudoby, která nikoho nevylučuje.
8. EU a státy by měly posílit legislativu zaměřenou na rovné zacházení způsobem, kterým potvrdí její význam jako ústřední hodnoty, a dát najevo svou ambici dosáhnout plné a zásadní rovnosti v praxi. To zahrnuje i rozšíření působnosti legislativy práva na rovné zacházení tak, aby pokrývalo zákaz diskriminace na základě všech důvodů a ve všech oblastech života.¹ Současná krize zdůraznila potřebu ochrany před diskriminací z důvodu zdravotního stavu a sociálního znevýhodnění, stejně jako diskriminační potenciál umělé inteligence.
9. EU a státy by měly zvážit zavedení rozsáhlejších zákonných povinností pro zaměstnavatele, poskytovatele služeb, provozovatele vzdělávacích institucí, zdravotnických zařízení, sociálních služeb a veřejného sektoru obecně tak, aby náležitě zohledňovali rovnost ve své činnosti a cílili na rovný přístup v praxi.

¹ Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon) zahrnuje všechny důvody a oblasti života požadované evropskou legislativou.

10. EU a státy by měly zajistit, aby antidiskriminační legislativa byla účinně vymahatelná, oběti diskriminace měly přístup ke spravedlnosti a sankce byly účinné a odrazující.
11. Státy by měly podpořit své orgány pro rovné zacházení a umožnit jim naplňovat potenciál ve sledování a prosazování legislativy týkající se rovnosti ve společnosti a věcech veřejných. Orgány pro rovné zacházení by měly mít možnost sdílet dobrou praxi, shromažďovat a zhodnocovat data a jiné podklady pro odborné analýzy. To vyžaduje jak rozšíření působnosti orgánů pro rovné zacházení na všechny důvody a oblasti diskriminace, tak zajištění jejich nezávislosti, přístupnosti a dostatku zdrojů. [Doporučení Evropské komise o normách pro orgány pro rovné zacházení](#) a [Obecné politické doporučení ECRI č. 2 o orgánech pro rovné zacházení pro boj proti rasismu a nesnášenlivosti na vnitrostátní úrovni](#) představují minimální standard, který by měl být na národní úrovni plně zohledněn.